

Asia: VN/14010/2024

Valtioneuvoston asetus sähköisen liikenteen, biokaasun ja uusiutuvan vedyn liikennekäytön infrastruktuurituesta vuosina 2022-2025 annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Pyydämme lausunnoissa näkemystä erityisesti siihen, miten käytettävissä oleva tukimäärä tulisi jakaa eri hankkeita (kattavan verkon latauskentät, ydinverkon latauskentät sekä vetytankkausasemat) varten, jotta parhaiten saavutettaisiin AFIR-asetuksen tavoitteet ja toisaalta saataisiin vaihtoehtoiset käyttövoimat lisääntymään raskaassa liikenteessä. Vuodelle 2024 on käytettävissä yhteensä 10 miljoonaa euroa.

Liikenne- ja viestintävirasto kiittää mahdollisuudesta lausua ehdotuksesta sähköisen liikenteen, biokaasun ja uusiutuvan vedyn liikennekäytön infrastruktuurituesta vuosina 2022-2025 annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta. Liikenne- ja viestintävirasto tarkastelee ehdotusta erityisesti EU:n jakeluinfra-asetuksen (EU/2023/1804) näkökulmasta.

Liikenne- ja viestintävirasto katsoo, että ehdotuksen mukainen muutos jakeluinfratukeen edistää raskaan liikenteen siirtymää puhtaisiin ympäristöystävällisiin käyttövoimiin ja tukee jakeluinfra-asetuksen velvoitteiden saavuttamista. Liikenne- ja viestintävirasto pitää ehdotusta pääosin hyvin muotoiltuna: ehdotus suuntaisi raskaan liikenteen vaihtoehtoisten polttoaineiden lataus- ja tankkausinfrastruktuuritukea laajalti TEN-T-tieverkon alueelle ja edistäisi raskaan liikenteen sähkön ja uusiutuvan vedyn lataus- ja tankkausinfrastruktuurin rakentumista myös alueilla, joilla kehitys muutoin voisi olla hidasta. Lisäksi se, että vähintään kolmen TEN-T-tieverkon ydinverkon ulkopuoliseen kattavaan tieverkkoon kuuluvan maantien poistumisliittymästä enintään kolmen kilometrin päässä sijaitseva latauskenttä saa etusijan tarjousten vertailussa, on hyvä esimerkki tuen tehokkaasta suuntaamisesta.

Liikenne- ja viestintävirasto haluaa lisäksi nostaa esiin seuraavia seikkoja ehdotuksesta.

Asetuksen nimitys

Liikenne- ja viestintäviraston näkemyksen mukaan asetuksen nimityksessä olisi hyvä korostaa sitä, että asetukset koskevat tieliikennettä. Asetuksen nimitys voisi olla esimerkiksi: Valtioneuvoston asetus sähköisen tieliikenteen ja uusiutuvan vedyn tieliikennekäytön infrastruktuurituesta vuosina 2022–2025.

Latauskenttä

Ehdotuksessa asetetaan ehdot tuettaville investointihankkeille, joissa rakennetaan esimerkiksi latauskenttä. Jakeluinfra-asetuksessa määritellään, että latauskenttä voi muodostua useammasta, mahdollisesti eri operaattorin ylläpitämästä latausasemasta. Liikenne- ja viestintävirasto katsoo, että tuki olisi hyvä voida kohdistaa mahdollisuuksien mukaan myös usean toimijan samaan sijaintiin sijoittuviin hankkeisiin, jos ne yhdessä toistensa tai muutoin toteutettavien tai toteutuneiden latausratkaisujen kanssa täyttävät jakeluinfra-asetuksen vaatimukset raskaan liikenteen latauskentälle.

Kokonaisantoteho

Ehdotuksen 7 § 1 momentin 2 kohdassa esitetty vaatimus tuettujen hankkeiden latauskenttien tai vedyn tankkausasemien käyttöön ottamisesta 36 kuukauden kuluttua tuen myöntämisestä on Liikenne- ja viestintäviraston näkemyksen mukaan vaativa, kun otetaan huomioon 5 §:ssä vaadittu 3 600 kW:n (1 500 kW) antoteho. Mikäli tukiohjelman sääntöjen ja tukiohjelman kustannusten puitteissa on mahdollista, Liikenne- ja viestintäviraston näkemyksen mukaan olisi hyvä, jos tuettujen hankeinvestointien vaatimusten aikataulu mukailisi EU:n jakeluinfra-asetuksen vaatimusten voimaantulon aikataulua. EU:n jakeluinfra-asetuksen mukaisesti voitaisiin käyttöönottamisen viimeiseksi määräpäiväksi asettaa 31 päivä joulukuuta 2030 ja toisaalta antotehovaatimus voisi olla portaittainen jakeluinfra-asetuksen vaatimuksia mukailien siten, että 31 päivänä joulukuuta 2027 mennessä vaadittaisiin 2 800 kW antoteho TEN-T-ydinverkon varrella olevilla latauskentillä ja 1 400 kW antoteho TEN-T-ydinverkon ulkopuolisen kattavan TEN-T-tieverkon varrella sijaitsevilla latauskentillä. Lisäksi latauskentillä voitaisiin vaatia 31 päivänä joulukuuta 2027 mennessä vähintään yksi latauspiste, jonka antoteho on vähintään 350 kW.

Sähköliittymä

Ehdotuksen 5 §:n 2 momentissa ilmaistaan, että "investointihankkeessa latauskentän sähköliittymän tulee vastata latauskentän antotehoa". Edellä esitetty raja on epätarkka. Tässä rajauksessa jätetään huomioimatta latauskenttien yhteydessä mahdollisesti olevat sähkövarastot, jotka voivat nostaa latauskentän antotehon sähköliittymän tehoa suuremmaksi. Tämä raja voidaan tulkita myös siten, että sähköliittymä tulee mitoittaa latauskentän kokonaisantotehon suuruiseksi. Tämä

taas mahdollisesti hankaloittaa latauskentän kokonaisantotehon joustavaa nostoa. Latauskenttien sähköliittymään on usein lisäksi yhdistetty myös muita sähkötehoa kuluttavia yksiköitä, esimerkiksi asemarakennuksia, mistä johtuen sähköliittymä ei voi vastata latauskentän antotehoa.

Latauspisteiden lukumäärä

Ehdotuksen 5 § 1 momentin 1 kohdassa esitetään EU:n jakeluinfra-asetuksen mukainen ehto, jonka mukaan tuettavan hankkeen latauskentällä tulee olla "vähintään kaksi latauspistettä, joiden yksilöllinen antoteho on vähintään 350 kW". Ehdotuksen 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa TEN-T-ydintieverkon ulkopuoliselle kattavalle TEN-T-tieverkolle sijoittuvan raskaiden hyötyajoneuvojen latauskentän osalta ei tietyn antotehon ylittävien latauspisteiden lukumäärälle aseteta alarajaa, vaikka jakeluinfra-asetus sellaista edellyttää. Kuitenkin ehdotuksen 5 §:n 2 momentissa asetetaan ehto, jonka mukaan tuettavan investointihankkeen mukaisen latauskentän "kunkin latauspisteen yksilöllisen antotehon tulee olla vähintään 350 kilowattia".

Ehdotuksen 5 §:n 2 momentin mukainen latauspistevaatimus vaikuttaa ylimitoitetulta jakeluinfra-asetuksen näkökulmasta: mikäli julkisia latausasemia käyttävien sähkökäyttöisten raskaan liikenteen ajoneuvojen määrä kasvaa niin suureksi, että kaikkien latauskentän latauspisteiden tulee olla antoteholtaan vähintään 350 kW riittävän palvelutason saavuttamiseksi, antoteholtaan vähintään 350 kW latauspisteiden voidaan olettaa yleistyvän markkinaehtoisesti.

Mikäli ehdotuksen 5 § 2 momentin mukainen vaatimus vähintään 350 kilowatin latauspisteiden määrästä katsotaan tarpeettomaksi, ehdotuksen 5 § 1 momentin 2 kohdan tulisi jakeluinfra-asetuksen vaatimusten saavuttamiseksi sisältää ehto vähintään yhdestä latauspisteestä, jonka yksilöllinen antoteho on vähintään 350 kW.

Kaupunkisolmukohdat

Ehdotuksessa tai ehdotuksen perustelumuihistiossa ei oteta kantaa kaupunkisolmukohtien vetytankkausasemien tukemiseen. Jakeluinfra-asetuksen vaatimuksia mukaillen Liikenne- ja viestintäviraston näkemyksen mukaan investointihankkeet, jotka kohdistuvat kaupunkisolmukohtien vetytankkausasemien toteuttamiseen, olisi hyvä sisällyttää tuen piiriin ja ehdotuksen 5 §:n 1 momentin 3 kohtaa tulisi harkita muutettavan tämän mukaisesti. Koska osa viimeisen TEN-T-verkon luonnoksen mukaisista kaupunkisolmukohdista ei sijoitu sopimuksen mukaisen TEN-T-ydinverkon varrelle, kaupunkisolmukohdat, joita nykyisessä TEN-T-luonnoksessa on seitsemän kappaletta, voisi huomioida 5 §:n 1 momentin 3 kohdassa itsenäisesti.

Raskas hyötyajoneuvo

Ehdotuksen 2 §:n 1 momentin 2 kohdassa raskaaksi hyötyajoneuvoksi määritellään ajoneuvo, "jossa on kuljettajan istuinpaikan lisäksi enemmän kuin kahdeksan istuinpaikkaa sekä moottoriajoneuvoa, joka on suunniteltu ja rakennettu ensisijaisesti tavaroiden kuljettamiseen ja jonka kokonaisuudessa on yli 3,5 tonnia". Ehdotuksen perustelumuiotiossa kuitenkin ilmaistaan, että "tuki kohdistuu latauskenttiin ja tankkausasemiin, joihin pääsevät kaikki sellaiset ajoneuvot, joiden lataus- ja tankkausmahdollisuuksia on AFIR-asetuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarkoitus edistää", ja erityisesti taustamuiotiossa esitetään, että "täysperävaunuyhdistelmien" tulisi mahtua tuettavien kohteiden latauskentille ja tankkausasemille.

Liikenne- ja viestintäviraston näkemyksen mukaan asetuksessa olisi tärkeää varmistaa se, että kaikilla lataus- ja vetytankkausasteilla voidaan ladata tai tankata yleisesti käytössä olevia kuorma-autoja ja linja-autoja ja että vähintään yhdelle latausasteella tulisi voida ladata tai tankata 96/53/EU (Mitta ja massa -direktiivi) mittojen mukaisia ajoneuvoyhdistelmiä. Tuetun latauskentän tulisi lisäksi soveltua tieliikennelaissa yleisesti sallittujen kuorma-auton ja yhden tai useamman perävaunun yhdistelmien käyttöön, esimerkiksi mitoiltaan. Tämä vaatimus kattaisi erilaiset perävaunuyhdistelmät sekä muut vastaavassa käytössä olevat raskaat yhdistelmät.

Kuljettajapalvelut

Liikenne- ja viestintäviraston näkemyksen mukaan asetuksessa olisi hyvä huomioida myös kuljettajapalvelut tuettavia hankeinvestointeja arvioitaessa. Kuljettajapalvelut mahdollistaisivat latauskenttien täyspainoisen käytön osana runkoliikenteen liikennejärjestelyjä, esimerkiksi ajoneuvojen latauksen lepotaukojen aikana.

Uusiutuvan vedyn tankkausasema

Ehdotuksen 12 §:n 2 momentissa esitetään, että uusiutuvan vedyn tankkausasemalle, joka sijaitsee korkeintaan kolmen kilometrin päässä vähintään kolmen TEN-T kattavaan tieverkkoon kuuluvan maantien poistumisliittymästä, vertailuluku kerrotaan luvulla 0,7. EU:n Jakeluinfra-asetuksen (EU/2023/1804) 6 artiklassa ei esitetä velvoitteita uusiutuvan vedyn tankkausasemille TEN-T-ydinverkon ulkopuolisen kattavan verkon alueella. Liikenne- ja viestintäviraston näkemyksen mukaan ehdotuksen 12 §:n 2 momentissa esitetyn mukainen etu pisteytyksessä voitaisiin antaa uusiutuvan vedyn tankkausasemalle, joka sijaitsee korkeintaan kymmenen kilometrin päässä vähintään TEN-T-ydinverkon teiden risteyksessä sijaitsevasta poistumisliittymästä, TEN-T-ydinverkon varrella kaupunkisolvukohdassa tai TEN-T-ydinverkon ulkopuolella sijaitsevassa kaupunkisolvukohdassa.

Ehto EU:n jakeluinfra-asetuksen mukaisuudesta

Jakeluinfratukiasetuksen 16 §:ssä esitetään ehdot tuen maksamiselle. Liikenne- ja viestintäviraston näkemyksen mukaan tuen maksamisen ehdoksi olisi hyvä asettaa soveltuvin osin, myös se, että latauskentän ylläpitäjä(t) ja latausasemat täyttävät EU:n jakeluinfra-asetuksen vaatimukset. Näin tukiehtoihin sisältyisi esimerkiksi vaatimukset datan toimituksesta (EU:n jakeluinfra-asetuksen 20 Artikla) ja maksuvälineistä (EU:n jakeluinfra-asetuksen 5 Artikla).

Lähde Tero
Traficom